

Izhaja v Trstu
vsak petek ob 5. pop.
Rokopis se ne vra-
čajo. Ne frankovana
pisma se ne spre-
jemajo.
Uredništvo in upravljalstvo
ul. del Lavatolo
št. 1, l.
Telefon 18-87.

NARODNI DELAVEC

Posamezne št. se
prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo
na milimetre v širo-
kosti na kolone, in
sicer po 8 stot. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol in
četrt leta razmerno

Glasilu „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Zavarovalnica zoper nezgode.

Kakor povsod, godi se nam tudi pri tem zavodu velika krivica. Na podlagi zakona iz leta 1889 so namreč uvedene za posamezne dežele posebne zavarovalnice zoper nezgode za delavce, in te zavarovalnice stoji pod državnim nadzorstvom. V celi Avstriji obstoji 7 takih zavodov, med temi eden v Trstu za Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo. Dalmacija je po 98%, Kranjska po 95%, a Primorsko po 60% slovanska dežela. Ali bi ne bilo naravnost samoobsebi umljivo, da bi morali tudi zavodi, namenjeni tem slovanskim deželam, imeti slovansko vodstvo?

Temu nasproti pa je bilo doslej vodstvo tega podjetja v laških rokah, v rakah predentarjev, naših najhujših narodnih nasprotnikov. Temu pa ni ravno toliko kriva vlada, ali kakšna druga oblast — kakor bi kdo utegnil misliti, dasiravno je tudi tu neka krivda, ker se je potrdil statut tega zavoda, ki je prava karikatura statuta — temveč krivi smo si veliko mi sami. Vodstvo tega zavoda je namreč zapuščeno možem, ki so deloma imenovani, deloma izvoljeni; in sicer volijo v predstojništvo delavci šest svojih zastopnikov, ravno toliko jih volijo delodajalci, in ravno toliko jih imenuje vlada. Poleg predstojništva je bilo treba letos voliti tudi v razsodišče.

Vsega skupaj pa je bilo treba letos voliti v predstojništvo: delavci in gospodarji vsak po 3 člane in 3 namestnike in sicer v III, IV. in V. kategoriji. Dalje je bilo treba voliti v razsodišče: delavci in delodajalci vsak po enega člana in tri namestnike.

Do pred dvema letoma se niso Slovani malo ali nič brigali za te volitve. Zadnjikrat pa, ko so nastopili, prodrli so v predstojništvo delodajalcev v IV. kategoriji s svojim kandidatom Pustom, ki je bil voljen v predstojništvo, ter s kandidatom Drag. Hribarjem, ki je bil voljen v razsodišče kot član.

Pri letošnjih volitvah se je razvila huda borba. Zgnali so se v boj predvsem Italijani s svojo „Lega dei datori di lavoro“, ki stoji pod vodstvom zloglasnega Cimadorija. Žalibog se niso vrgli v boj brez uspeha. A tudi Slovani so ob tej priliki zopet pokazali, da so se začeli zavdati važnosti te institucije. Dosegli so prav za prav lep uspeh, ki kaže, da leži bodočnost tega zavoda v slovanskih rokah. Najslabše so izšli iz boja socialni demokrati. Zato so se tudi proti tem volitvam pritožili, in kakor čujemo, ne bo ta njih pritožba, brezuspešna.

Uspeh volitev je bil sledeči:

A. Delavci:

a. Razsodišče:

Izvoljeni Slovani: Ivan Marija Micheluzzi — Namestniki: Dorčić Ivan, Jeriha Anton, Karabaić Vladislav s 1308 glasovnicami in 26062 glasov.

Kandidatje socialnih demokratov so dobili 486 glasovnic s 23.536 glasov. Kandidatje Cammera di Lavoro so imeli 455 glasovnic z 8051 glasovi.

b. Predstojništvo:

III. kategorija. Socijalistična kandidata Zuccolin Alojz kakor član in Ant. Rafaeli kakor namestnik 53 glasovnic in 5085 glasov. Naš kandidat Alojz Čatar in namestnik Srečko Železnik 75 glasovnic s 3328 glasov. — Kandidatje Cammera di lavoro 53 glasovnic z 971 glasovi.

IV. kategorija. Izvoljena naša kandidata Vitasić Ivan, kakor član in namestnik Medica Ivan s 584 glasovi. Kandidata Cammera di Lavoro 353 glasovnic s 6208 glasovi. Socijalistična kandidata 182 glasovnic z 2238 glasovi.

V. kategorija. Izvoljena kandidata Cammera di lavoro Corrier kakor član in Bruch kakor namestnik s 44 glasovnicami in 2840 glasovi. — Naša kandidata Silvester Pertot in namestnik Bavčer Fortunat sta dobila 43 glasovnic z 2108 gla-

sovi. Socijalistična kandidata 18 glasovnic s 1032 glasovi.

B. Delodajalci.

a. Razsodišče:

Italijanska lista de Finetti in trije namestniki: 1403 glasovnice s 3239 glasovi, Slovanska lista Hribar in namestniki: 1449 glasovnic z 2027 glasovi (Slov. kandidatje so dobili torej več glasovnic, nego italijanski).

b. Predstojništvo: III. kategorija. Ital. Zachony in namestnik 212 glasovnic s 442 glasovi. Slov. Žnideršič in namestnik 77 glasovnic s 114 glasovi.

IV. kategorija. Ital. Picciola 693 glasovnic s 1440 glasovi. Slov. Pust 669 glasovnic z 971 glasovi.

V. kategorija. Italijanska lista Hlpacher in namestnik 68 glasovnic s 174 glasovi, Slov. Gabršček 43 glasovnic z 62 glasovi.

Kakor je torej razvidno iz tega rezultata, je propadel slovanski kandidat delodajalcev v IV. kategoriji; zato pa je prišel v predstojništvo naš zastopnik delavcev iste kategorije. Tudi v razsodišču ni bil izvoljen slovanski zastopnik delodajalcev, pač pa je prodrl naš kandidat kot zastopnik naših delavcev za razsodišče.

Te volitve pomenjajo znaten korak naprej za nas. Kakor je že zgoraj omenjeno, se do predlanskim še nismo niti zmenili za ta zavod. Pri teh volitvah pa, kjer je bila udeležba na vseh straneh močna, (oddanih je bilo skupno 8654 glasovnic!) se je število glasov, oddanih za slovanske kandidate, močno zvišalo; ponekod je doslo petkrat večjo svoto nego zadnjikrat! Posebno se je to pot prebudila tudi bratska Dalmacija, ki je takoj v početku nastopila moško in častno. Najponosnejše je seveda, kakor vedno, tako tudi v tem slučaju, držala naša vzorna Pula.

Začetek je dober. Moško in neustraheno naprej! In zgodilo se bo, kar se zgoditi mora: da nam ne bodo več tujci komandirali, temveč da si bomo gospodari sami!

.. ZVEZA ..

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

I. redni občni zbor ZJŽ.

zjž — I. redni občni zbor ZJŽ. se vrši v nedeljo, dne 5. februarja 1911. točno ob 9 uri dopoldne v gledališki dvorani Narodnega doma v Trstu po sledečem redu: 1. Poročilo predsedstva, 2. tajniško poročilo, 3. blagajniško poročilo, 4. poročilo računskih preglednikov, 5. poročilo nadzorstva, 6. volitev osrednjega upravnega odbora, 7. izprememba glavnih pravil, 8. samostojni predlogi, 9. razno.

V smislu § 22 glavnih pravil je za pravomočno sklepanje občnega zbora potrebno, da je navzoča najmanj četrtina rednih članov. Če pa ob določenem času, torej ob 9. uri, ni navzočih toliko članov, se vrši eno uro kasneje, torej ob 10. uri drugi občni zbor z istim dnevnikom redom ob vsakem številu članov.

Za veljavno sklepanje o 7. točki dnevnega reda, „izpremembi glavnih društvenih pravil“, je treba, da glasuje za predlog dvetretjinska večina.

Vabimo članstvo, da se udeleži I. rednega občnega zbora v čim najobilnejšem številu. Začetek občnega zbora smo nastavili na 9. uro, da ne zamude preveč tovariši, ki pridejo v Trst z brzovlaki državne in južne železnice, ravno tako pa smo se odločili za to uro tudi zato, da se v slučaju, ako bi prvi občni zbor ne bil sklepčen in se mora vršiti drugi občni zbor uro pozneje, zborovanje ne zavleče predaleč čez poldan. Vsekako pa, kakor že rečeno, pozivljamo članstvo, da se občnega zbora udeleži točno in polnoštevilno.

V Trstu, dne 4. januarja 1911.

Osrednji upravni odbor ZJŽ.

Ivan Škerjanc

tč. podpredsednik.

zjž — Birokratični kozli v bohinj-
skem predoru. Uslužbenci državne želez-
nice, ki imajo posla v bohinj-
skem predoru, s že neštokrat prosili za zboljšanje svo-
jih gmotnih razmer in so utemeljevali
te prošnje z dejstvom, da je njihova služba
že splošno mnogo težavnejša, kakor pa
služba zunaj predora, vsled slabega zraka
in vedno naraščajoče vode v predoru pa
da postaja od dne do dne še težja in ne-
varnejša. Resnica pa je, da se uprava
državnih železnic do danes še ni zmenila
za te prošnje, in da so vsi uslužbenci še
vedno v istem položaju, kakor so bili, pa
naj bo to potem prožni mošter, čuvaj ali
delavec. Posebno pa velja to za vzravje-
valce proge, katerih menda niti ne po-
znajo in ne vedo zanje pri ravnateljstvu c.
kr. državnih železnic v Trstu, kakor tudi
ne pri c. k. železniškem ministrstvu na
Dunaju. Za take stvari ima seveda želez-
niška uprava vedno gluh ušesa, na drugi
strani pa mečejo stotisoče v vodo. Taka
birokratska umetnost zapravljanja denarja
se kaže tudi sedaj v bohinj-
skem predoru. Ni dovolj, da so že enkrat vrgli par
stotisočakov v vodo, mislijo jih vrči menda
letos zopet nekoliko. Ustrelili so enega
kozla, a bil jim je premalo, hočejo ustreliti
še enega. Povečati mislijo namreč takozvani
„kanal“ za odtok vode iz predora,
ker sedanja dva „kanala“ ne zadostujeta
več. Ali naj širijo, kakor hočejo, več se
pač ne da razširiti, kolikor se pač more.
Razširiti se more kanal le za dobrega pol
kubičnega metra, po nekaterih krajih pa
komaj za četrt kubičnega metra, a vode
pa preostaja za 1'30 m³. Poplave bodo
torej ostale. Ako bi železniška uprava res
hotela kaj storiti proti tem poplavam, bi
morala zgraditi stranski rov, ki bi od-
vajal vso vodo, ne pa da se krpa in krpa
s temi „kanali“, ki stanejo železniško
upravo že lepe stotisočake. Namesto da so
vrgli te stotisoče proč, naravnost v vodo,
naj bi rajši zboljšali dohodke železniškim
uslužbencem, ki imajo dan zadnevno delo
v predoru in so prav vsled te birokratske
umetnosti zapravljanja državnega denarja
danzadnem v vedno večji nevarnosti za
svoje zdravje in življenje, ne da bi imeli
primerno odškodnino zato. Zlasti velja to
za vzravjevalce proge, ki že čakajo na
ono ubogo predorsko doklado kakor jetnik
odrešenja. Naj bi železniška uprava ne
metala na tak način denarja v vodo, ka-
kako smo rekli zgoraj, pa bi lahko storila
svojo dolžnost napram svojim uslužbencem,
in se bi ji ostali lepi tisočaki. Če bodo
pa razširjali kanale, bo pa stvar vedno
slabša. — Naj le pogledajo v stavbeno
knjigo iz let 1904 in 1905, pa bodo vi-
deli, kake pomanjklivosti so navedene
tamkaj, kajti delalo se je tako površno,
da je bilo joj, in vsak pameten človek
mora vedeti, da se bodo ti „kanali“ prav
vsled onih pomanjklivosti in površnosti
sčasoma sami zasuli. In za take stvari je
železniška uprava že izdala sto in stotisoč
in jih še namerava izdati, svoje uslužbence
pa pusti skoraj poginjati v predoru. En-
krat mora res že biti konec takim nesmi-
selnostim, in zato pozivljamo ravnateljstvo
c. kr. državnih železnic in ravno tako tudi
c. kr. železniško ministrstvo, da odpreta
oči in se ne dasta več farbatati ljudem, ka-
terim ob takih razmerah pač gotovo ni
do koristi železniške uprave in varnosti
javnega prometa. Pošteno plačajte svoje
ljudi in mislite z glavo, ne pa s svojimi
zlatimi birokratičnimi ovratniki in pozlače-
nimi sabljicami, pa ne bo takih kozlov,
kakor jih streljate sedaj!

zjž — V predsobi višjega inšpek-
torja Seemanna pri ravnateljstvu c. kr.
državnih železnic v Trstu sedi neki možic
po imenu Kü s s e r. Ta človek je po svo-
jem službenem značaju kancelist, torej go-
tovo ne oseba, ki bi bila bogve kako
„visoka“. Mož ima pač poduradniški zna-
čaj, kakor še marsikdo drug pri železnici,
ki nikakor ne nosi svojega nosu tako
visoko, kakor pa ta Kü s s e r. Mož se zdi
namreč sam sebi tako imeniten, da mar-

sikdo niti ne more k višjemu inšpektorju,
kajti veliki gospod Kü s s e r ga ne pusti
naprej, češ ker on opravi lahko vse sam.
Mož je celo tako časti lakomen, da zelo
previdno molči, ako ga ta ali oni imenuje
„Herr Oberinspektor“, misleč, da ima v
resnici Seemanna pred seboj. In to se do-
gaja ravno tako železničarjem, ki ne po-
znajo osebno Seemanna, kakor tudi drugim
s rankam iz občinstva, s katerim občuje
ravno tako, kakor da bi bil on sam višji
inšpektor. Z ozirom na vse to pač res
smemo zahtevati, da ravnateljstvo takoj
ukrene vse potrebno, da ta Kü s s e r ne bo
več veljal za višjega inšpektorja Seemanna,
kar se zgodi najboljši stem, da se Kü s s e r
kratkotempo upokoji, ker je itak zadnji čas,
da izgine s tega mesta, če pa to ne, naj
mu pa ravnateljstvo kot uslužbencu, ki ob-
čuje s strankami, naloži, da nosi uniformo,
da bo občinstvo vedelo, da ima opraviti s
poduradnikom, ne pa z višjim inšpek-
torjem!

zjž — Iz kurilnice drž. železnice
v Trstu. Kakor imamo priliko opazovati,
imajo nekutarji in rdečkarji v naši ku-
rilnici neko prav posebno dopadajenje na
našem „Narodnem Delavcu“, kajti nosijo
ga v žepu, dasiravno ga niti čitati ne znajo,
temveč ga morajo dajati Slovincem, da
ga jim prečitajo in raztolmačijo. Sicer za-
ničujejo nas Slovence, a ko jih primejo
naši časniki, potem smo jim pa le dobri.
Tako n. pr. je bil gospod Supanz tako
vesel, da je „Nar. Delavca“ nosil v žepu
in ga dajal drugim, da mu ga prestavijo.
Je pač težava s temi trdimi nemškimi bu-
čami. Naši ljudje znajo skoraj vsi po tri
jezike, nemci pa niti svojega ne pošteno.
In drugi, ki tudi tako rad brusijo svoj jezik,
je velik socialni demokrat, ki je res do-
ber mož, ampak samo sam zase. Mož
namreč je na vsakem shodu, tako da bi
človek mislil, da mora biti navdušen za
socialno demokracijo, da kar cvili navdu-
šenosti, toda stvar je druga. Mož se nam-
reč peča prav rad z loterijo. Ima vedno
pri sebi kake ure, za katere prodaja šte-
vilke. Zato pa je tudi na vsakem shodu,
da tam najde največ kupcev za številke.
Zato je tudi najbrž bil proti podpori, ki
naj bi jo dobil oni tovariš, kateremu so
strgli nabiralno polo, ker se je bal, da
ne bi potem prodal loterijskih številke za
svoje ure. Te ure mu je oponesel že svoj
čas neki njegov sodrug na nekem shodu,
rekoč, da prihaja na shod le zato, da
proda več številke, nakar mu je ta navdu-
šeni socialni demokrat odgovoril, da mora
gledati na svoje interese. Spoznali so ga
najbrž že tudi socialni demokrati sami,
kajti ko ga je tožil neki slovenski stroje-
vodja, katerega je psoval z „windischer
Schuft“, in je ta rdeči psovač bil obsojen
ter je moral plačevati stroške, je prosil
predsednika skupine, naj bi mu podpisal
prošnjo za podporo iz društvene blagajne,
da bi plačal stroške, pa mu predsednik ni
hotel storiti ničesar in je moral tako sam
plačati za svojo inteligenco in oliko stro-
ške pred okrajnim in deželnim sodiščem.
Kaj ni res tako, vi veliki socialist, gospod
Stöhler? Taki ljudje naj pač rajši drže je-
zik za zobmi, ne pa da bi opletali znjim
po drugih, kajti sicer ga jim bomo pri-
strigli še bolj!

— zjž Sužnost v kurilnici drž. že-
leznice na Jesenicah. Marsikaj se čuje
iz kurilnice c. kr. drž. železnice na Jese-
nicah in so to take stvari, da jih človek
ne more verjeti. Ali resnične so pa ven-
darle. Kar se dogaja z delavstvom v ku-
rilnici, je res že tako nesramno, da pre-
sega že vse meje. Kako se delavstvo izko-
rišča in izrablja do zadnje trohice moči,
kaže najbolje sledeče: Ko se je otvorila
nova železnica, je bilo ob tedanjem začet-
nem prometu, ki je bil mnogo manjši,
kakor je pa sedanj, v jeseniški kurilnici
36 kurilniških delavcev. Tačas je bil na-
čelnik kurilnice Slovenec Sluga. Danes je
pa načelnik kurilnice neki nemškonalni
zagrizenec Granzer, ki ne zna niti besedice
slovenske in misli, da nima pred seboj de-

lavcev, temveč same sužnje, da sme žnjimi delati, kar se mu zljubi. Vsak človek, tudi če ni železničar, mora vedeti, da se je promet na progi Jesenice-Trst zelo povečal od časa otvoritve železnice. S povečanjem prometa se je tudi pomnožilo delo v kurilnici. Ali glejte! Ob otvoritvi železnice je opravljalo ono manjše delo 36 mož, danes pa, ko se je promet skoraj podvojil, pa opravlja to delo 19 mož! Razumljivo je potem, kako priganjanje, kako kričanje in pritiskanje mora vladati v kurilnici, da opravi polovica manj ljudi še enkrat toliko dela, kakor prej. Da, niti toliko časa ne puste delavcem, da bi se pošteno najedli. Granzer ima namreč namestnika, ki je še bolj granzerski kakor pa Granzer sam, namreč strojnega mojstra Trunčnika, ki ravna z delavstvom hujše, kakor z živino. V zadnjem času menda hoče delavce naravnost sestradati, da bodo lakote onemogli pri delu. Zgodilo se je dne 22. decembra 1910, da je prišel ta priganjač razgrajati nad delavci, ki so razkladali premog. Bil je ravno čas za obed. Trunčnik, ki ima vedno čas napolniti si svoj trebuh, je kratkomalo zavpil: „voz mora biti prazen“, in delavca, ki sta razkladala voz, sta se tako bala tega priganjača, da se nista upala iti jest, temveč sta dalje razkladala voz. Pri tem je seveda pošel čas za obed in reveža sta morala brez jedi delati od 7. zjutraj pa do 7. zvečer. Še živina ima svoj čas za to, da se naje, le delavec v kurilnici državne železnice na Jesenicah ga nima in to po krivdi takih nesramnih priganjačev, kakor je omenjeni Trunčnik. Je to lumparija, da se delavstvo izrablja na tak način, in temu Trunčniku bomo posvetili, da bo pomnil, da delavec ni njegov suženj. Prišli mu bomo do živoga in to tako temeljito, da mu bo prešlo za vedno veselje, da bi na ta tak nesramen način priganjal in pritiskal delavstvo. Ravno tako pa tudi Granzerju. Kako ta človek „ljubi“ delavstvo, naj pokažemo le z enim slučajem, ob priliki pa jih povemo še več. Neki delavec je prosil na podlagi zdravniškega spričevala za lažjo službo v kurilnici Granzer pa mu je rekel, da naj gre kar na Dovje v cementno tovarno, češ da mu je tam preskrbel že lažjo službo. Tako se ta nemškonalni privandranec norčuje z ubogim delavcem, ki je bil že pet let pri železnici in 3 leta v provizijskem fondu. Dotičnik je dobil lažje delo v drugi kurilnici državne železnice, a gotovo bi mu ga bil Granzer odjedel, če bi ga bil mogel. Tako delata torej ta Granzer in njegov pomagač Trunčnik z delavstvom v kurilnici. In zakaj vse to priganjanje, zakaj vse to nesramno šikaniranje in pritiskanje, zakaj vse to krvavo izkoriščanje in izrabljanje? Seveda — remunercija! Saj sta oba ta priganjača dobila ob novem letu baje vsak po 700 K remunercije! Zato naj pa ubogi delavec lakote crka na delu kakor pes na cesti, da dobi kurilniški načelnik in njegov glavni priganjač mastne remunercije! To je škandal, da večjega škandala ni! Sramota za ravnateljstvo c. kr. državnih železnic, da trpi take škandalozne razmere, sramota za c. kr. državno železnico, da se morejo pri njej dogajati take nesramne lumparije!

zjž. — Čifutsko izkoriščanje pri drž. železnici v Gorici. Citali smo v neki številki „Narodnega Delavca“ o razmerah v Gorici, v kateri nekdo hvali tamošnjega kurilniškega načelnika, češ da je dober človek, česar pa mi ne priznavamo. Načelnik Mrazek, rodom Čeh, je bil v začetku vsem simpatičen, ker ga še nismo poznali. Potajil se je namreč; a dolgo se ni mogel premagovati in igrati te komedije. Kmalu je slekel tujo ovčjo kožo ter začel kazati svoje starokopitne nazore in rožičke. Prejšnji načelnik Neudeck je bil res zelo pristranski. Kogar ni mogel trpeti, ga je hotel skoraj uničiti. Kar se pa tiče zaslužka, se je pa vendar potegnil za osobe, rekoč, da ta zaslužek, ki ga imajo tu zaradi hude in slabe proge, tudi pošteno zaslužijo. Ko pa je Mrazek prevzel njegovo mesto, so se pa precej pokazale velikanske difference v zaslužku strojnega osebja. Osobe in sicer strojevodja je zaslužil prej mesečno 90 do 100 K premogovne premije, kurjači pa 30 do 60 K. Številke se zde mogoče komu res visoke; a pomisliti se mora trpljenje, odgovornost in trud tega osebja, ki prevozi toliko predorov v grozovitem dimu. V kratkem oslabi na očeh, nazadnje ga potisnejo v delavnico za delavca, kjer ne more potem tudi več tako napredovati (avanzirati), kakor prej. Ko se je deputacija obrnila do Mrazeka, da to ne gre, da bi se vozilo za kvečjemu do 30 K premije, jim je odgovoril, da drugje še tega ne zaslužijo, kar pa seveda ni resnično. Poudarjal je ta dobronadni gospod (?), da tega še nikoli ni bilo, da bi delavec, t. j.

snazilec lokomotiv in kurjač imel 3 krone dnevne plače. Rekel je, da so imeli delavci v Dalmaciji, seveda pod njegovim vodstvom, samo 1 K 60 h na dan in se niso nič pritoževali. Tu se vidi, kako odira ljudi in jim v tej neznosni draginji celo življenja ne privošči. Okolu novega leta je kakor besen letal okolu in vpil; to pa menda samo zato, da ne bi prišel kdo k njemu prosit za povišanje plače. Sploh pa za novo leto ni dobil nihče od delavcev nič, kar se še pod nobenim načelnikom ni prigodilo. Čuje se, da se je baje nekaj izjavil, da kdor ima 4 K na dan, mora čakati 2 leti za povišanje 20 vinarjev; za kogar pa to ni, pa naj gre, saj jih lahko dobi 200 drugih. Zdaj imamo tu angleški premog, katerega bo pa kmalu zmanjkalo. Prihranilo se ga je nekaj tisoč ton, ker ga dobi strojno osobe v manjši meri. Prej so ta prebitek razdelili med strojno osobe, Mrazek pa, kakor vsi njegovi izkoriščevalci, tega noče razumeti. Pa saj se poznamo. On bi menda rad dal ta prebitek direkcoji na razpolago, ki bi ga gotovo tudi sprejela; kajti tudi tam sedi neki novi židovski gospod Mauthner. Odstotke od navedenega premoga dobi potem Mrazek, kar pa toliko pomeni, kakor bi bilo nam ukradeno. Radovedni smo, kako bomo dobili ta prihranjeni angleški premog nazaj, za kar pa nimamo veike upanja. Kar se pa tiče premoga za dom, dobijo uslužbenci za drag denar skoraj samo kamenje in po vrhu še slabo mero. Govori se, da je Mrazek gotovo pozabil tisti pregovor, ki pravi: dobra mera in vaga v nebesa pomaga. Koši so že taki, kakor kaki naprstniki šivilj, drva pa drobna kakor slama. Če se kdo pritoži, pa osorno odgovori, da naj ga v mestu kupijo, kjer dobijo boljšega. Tudi varčen zna biti ta dični načelnik. Za kurjavo lokomotiv odloči tako malo lesa, da stem škoduje strojnemu osebju, ki mora zato porabiti več svojega premoga. To je že skrajna nesramnost. — Zadnji čas je opazati med osebjem neko resignacijo. Vsi opravljajo svojo službo prisiljeno. Temu se pa ni čuditi, kajti tare jih skrb za vsakdanji kruh in so radi silne draginje primorani delati dolgove. Prišlo je že tako daleč, da se otroci železniških uslužbencev kar na cesti stepejo za kruh, nad čemer se že drugi ljudje zgražajo. — Pomisliti je, da mora strojno osobe zunaj zelo drago živeti. Ako si ne privošči potrebne hrane, ne more sploh opravljati svoje službe. Kakor se vidi, taki ljudje, ki mislijo samo na bedo in z jezo opravljajo službo, niso več tako zanesljivi v tem težavnem poklicu. Zatorej je v interesu občinstva, ki hoče varno potovati, in naloga slovenskih poslancev, da pomorejo temu skrajno izkoriščenemu osebju, da zasluži vsaj toliko, da zamore pošteno živeti. To velja seveda za proge tržaške direkcije. Za zglede naj si vzamejo zaslužek strojnega osebja južne železnice!

zjž. — Socijalno-demokratska javkanja. Prejeli smo sled-če pismo, ki je priobčujemo doslovno: „Organizacija železničarjev v Trstu! — Poslali smo na Vašo organizacijo z nastopom leta en iztis Naših Zapiskov v naročitev, a smo ga dobili nazaj z opazko „retour“. Res je, da ni dolžnost nikogar, abonirati socijalnodemokratska glasila in revije, konstatiramo pa, da je skrajno želostno, ako nam organizacija železničarjev v Trstu ne odvzame niti enega iztisa. Morda ni praktično, da list naroča organizacija, mislim pa, da je moralna dolžnost odbora organizacije, da dela na to, da se posamezni pripadniki organizacije naravnost naroče. Obračam se torej na odbor, da v tem zmislu posreduje, da naznani pred koncem tega mesca naslove onih železničarjev, ki se na list naroč, ali od katerih je pričakovati, da bodo list držali. Naši Zapiski stoje pred zadnjim letom izdavanja, ako se bo socijalnodemokratska stranka tako obnašala, kakor se je do sedaj. Moram z obžalovanjem konstatirati, da so naročniki na Naše Zapiske po ogromni večini inteligentje liberalnih vrst in da bi morali revijo še pred 1/2. ustaviti, ako bi se vzdrževala po pripadnikih socijalnodemokratskega mišljenja tako, kakor do sedaj. Pričakujemo Vaše pomoči, saj apeliramo na Vas ne iz sebičnih motivov privatnega podjetnika, marveč kot zastopniki socijalnodemokratske stranke, ki žrtvuje mnogo na delu in stroških, da ima stranka vsaj edino revijo. S sodružnim pozdravom Dr. H. Tuma.“ Konstatiramo, da gospod sodrug dr. Henrik Tuma ni poslal na naslov naše organizacije nobenega izvoda „Naših Zapiskov“, da je torej naslovil svoje javkanje na popolnoma napačen naslov. Je pač mislil socijalno-demokratsko železničarsko organizacijo, ki se tako prokleta malo briga za njegove „Zapiske“, da jo mora

na tak način priganjati. Je pač res žalostno to. Prosimo pa gospoda sodruga dr. Tuma, da naj v bodoče naslavlja taka lepa pisma tja, kamor spadajo, na socijalnodemokratsko organizacijo železničarjev, ali pa kar na Kopača samega. Če ne ve naslova, mu ga povemo: Jože Kopač, socijalni demokrat, Trst, ul. Boschetto št. 5., nas pa naj le pusti v miru.

zjž. — Prevajalne določbe za sluge pri blokovih signalih juž. železnice. V zvezi s cirkularjem 564 A 1910 posameznim letnikom čuvajev priznanim skrajšanjem čakalnih dob, se dovoljujejo slugam pri blokovih signalih naslednje skrajšave napredovalnih rokov in sicer:

1. Dne 1. julija 1905 v plačno stopnjo K 960 — vstopivšim slugam pri blokovih signalih v plačni stopnji K 1300 — za 1 leto;
2. dne 1. julija 1906 v plačno stopnjo K 960 — vstopivšim v plačni stopnji K 1200 — za pol leta in plačni stopnji K 1300 — za pol leta;
3. dne 1. julija 1907 v plačno stopnjo K 960 — vstopivšim, ki so sedaj še v plačni stopnji K 1110 —, v plačni stopnji K 1100 — za pol leta in v plačni stopnji K 1200 — za pol leta;
4. Dne 1. julija 1906 v plačno stopnjo K 840 — vstopivšim, ki so dne 1. julija 1910 napredovali v plačno stopnjo K 1100 —, v plačni stopnji K 1100 — za pol leta in v plačni stopnji K 1200 — za pol leta;
5. dne 1. julija 1906 v plačno stopnjo K 840 — dospivšim, ki so sedaj v plačni stopnji K 1000 — za pol leta, v plačni stopnji K 1100 — za eno leto in v plačni stopnji K 1200 — za pol leta;
6. dne 1. julija 1905 v plačno stopnjo K 720 — dospivšim, ki so bili z dnem 1. januarja 1909 uvrščeni v plačno stopnjo K 900 —, v plačni stopnji K 1000 — za pol leta;
7. dne 1. julija 1906 in dne 1. julija 1907 v plačno stopnjo K 720 — vstopivšim, ki so bili s 1. januarjem 1909 uvrščeni v plačno stopnjo K 900 —, v plačni stopnji K 900 — za pol leta.

Diferenčni zneski, ki se izkušajo vsled te uredbe pri posameznih slugah blokovih signalov do 31. marca 1911, se izplačajo dne 28. februarja 1911, pri čemer se odtegnejo obnemem v štatutu določeni doneski za penzijski fond in drugi predpisani odbitki.

Tudi to je ena izmed pridobitev zadnje pasivne resistence.

zjž. Prihranki in predujmi pri juž. železnici. Južna železnica ima za svoje uslužbenstvo nekako „hranilnico in posojilnico“, v katero uslužbenci južne železnice morejo vlagati svoje prihranke, iz katere pa morejo dobivati tudi posojila, oziroma predujme. V zadnem cirkularju lanskega leta razglasa generalno ravnateljstvo oziroma upravni svet južne železnice sporazumno z upravnim odborom te „hranilnice in posojilnice“, da se določa od 1. januarja 1911 obrestna mera za vse hranilne vloge po 5%, in obrestna mera za vse nove predujme pa 5 1/2%. Obnemem je pa upravni odbor ta „hranilnica in posojilnica“ tudi razglasil, da se najvišji znesek za vloge zvišuje na K 50.000. — Ta dva kratka razglasa nista tako brez pomena, kakor bi človek mislil na prvi pogled, kajti oba prav jasno kažeta, kako „lepe“ razmere vladajo pri južni železnici. Kakor je pač povsod in ne more biti drugače, denarni zavod tedaj zvišuje obrestno mero za vloge, kadar rabi — denarja, ko se množe posojila, katerih ne more zavrniti, ne da bi trpel na svojem ugledu. „Hranilnica in posojilnica“ južne železnice torej potrebuje denarja, zato izredno visoka obrestna mera za hranilne vloge po 5%, saj toliko ne plača noben drug denarni zavod, k večjemu morda le po 4 1/2%. Na drugi strani pa se zvišuje tudi najvišji znesek za hranilne vloge na 50.000 K. Ker ta denarni zavod južne železnice sme sprejemati hranilne vloge le od uslužbencev južne železnice in sme dajati posojila tudi le uslužbencem južne železnice, je jasno z ozirom na zgornja dva razglasa, da na eni strani del uslužbenstva južne železnice vedno bolj in bolj potrebuje — posojil, da torej gmotno nazaduje, na drugi strani pa se zvišuje tudi najvišji znesek za hranilne vloge na 50.000 K. Ker dotičniki pač najbrž nimajo vsega svojega denarja vloženega v „hranilnico in posojilnico“ južne železnice, temveč gotovo tudi še kje drugod kaj, potem si pač lahko mislimo, da se tem uslužbencem južne železnice ne godi ravno najslabše. Vprašamo naj le še,

kje je pač dobiti te srečneže in nesrečneže? Mi smo seveda trdno prepričani, da so to samo razni premikači, skladiščni, prožni in drugi taki delavci, potem sprevedniki, kurjači, morda tudi toliko in toliko poduradnikov, kakor nižji uradnik, katerim ni zadostoval doseđani najvišji znesek za hranilne vloge in so zato zahtevali, da se mora ta znesek zvišati, da morejo vložiti v hranilnico vsaj do 50.000 K; nasprotno pa je tudi gotovo, da morejo biti edino le gospodje, ki imajo tako-le nad 6000 K plače, tako nesrečni, da si morajo izposojevati denar iz „hranilnice in posojilnice“ južne železnice. Toda šalo na stran! Jasno je, da plačuje južna železnica nekaj svojih uslužbencev tako dobro, da jim je mogoče prihraniti 50.000 K in več, dočim pa živi večina ostalih uslužbencev v takih razmerah, da si mora iskati posojil. A komu hoče tu pomagati južna železnica? Morda onemu, ki išče posojila? Hm! Po 5 1/2% se kje drugod tudi dobi posojilo, a po 5% obresti pa ne plačuje noben denarni zavod za hranilne vloge. Torej revež, ki išče posojila, naj plača v domači „hranilnici in posojilnici“ južne železnice ravno tako velike obresti, kakor kje drugje, in naj si stem, da je prosil posojila, še nakoplje „črno piko“ pri ravnateljstvu, kjer so visoki gospodje mnenja, da mora vsak izhajati z onimi vinarji, ki jih dobi od južne železnice, oni pa, kateremu daje južna železnica toliko, da more prihraniti 50.000 K. pa naj dobiva v isti domači „hranilnici in posojilnici“ za svoje hranilne vloge več, kakor dá vsak drug denarni zavod! Torej tistemu, ki ima itak že dovolj, nasuj še več, onemu, ki nima nič, pa vzemi še tisto, kar nima! Prav tako, kakor v sv. pismu! — Ako bi bilo južni železnici v resnici kaj na tem, da pomaga svojim zadolženim uslužbencem, bi znižala obrestno mero za hranilne vloge na visokost obrestne mere drugih denarnih zavodov in bi prav za toliko tudi znižala obrestno mero za posojila, da bi uslužbenec, ki rabi posojila, dobil to posojilo res po nižji obrestni meri, kakor pa kje drugje. To bi bila res ugodnost za uslužbenca južne železnice, stem bi uprava južne železnice res pokazala, da ima kaj smisla za socijalne razmere svojega uslužbenstva. Tako pa le kaže, da hoče slej kakor prej izkazovati vso svojo ljubezen le tistim, ki jim itak že daje vse mogoče ugodnosti, svojemu visokemu uradništvu, dočim naj pa nižji uslužbenec gaga ali pa utone. Na ta način pač uprava južne železnice ne bo svojim uslužbencem zbrisala madeža, ki ga imajo med svetom po njeni krivdi, vsled njenega skopuškega „šparzistema“, da ne velja več stari rek: ima dolgove, kakor kak c. in kr. oficir, temveč se pravi le: „tiči v dolgoveh, kakor kak c. kr. privilegirani južni železničar!“

zjž. — Oproščen. Dne 27. avgusta 1910 se je dogodila nesreča pri vozovnem menjalniku na kolodvoru v Bohinjski Bistrici, da sta trčila skupaj dva vlaka. Ta nesreča je imela svoje neljube posledice tudi za prizadeto železniško osobe, ki se je moralo zagovarjati pred deželnim sodiščem v Ljubljani. Med prizadetimi je bil tudi tovariš Anton Komac, ki je bil tačas končnik pri prizadetem vlakcu. Po dolgotrajni, sedemurni razpravi, v kateri je zagovarjal tov. Komaca ljubljanski odv. tnik g. dr. Vladimir Ravnhir, je bil Komac oproščen, dočim pa je bil uradnik na bistriškem kolodvoru, ki je služboval tisti dan, obsojen na 5 dni. ogibalni čuvaj pa na 1 mesec zopora. Državno pravdišstvo se proti oprostitvi tov. Komaca ni pritožilo in je oprostila razsodba že postala pravomočna. Tako je naš tovariš ušel nesreči, v katero bi bil padel popolnoma po nedolžnem, kakor se pač navadno zgodi pri železnici pri vsaki nesreči nižjim uslužbencem. Z. J. Ž. je seveda Komacu kot svojemu članu zagotovila v smislu svojih pravil pravovarstvo in tudi nosi ne ravno majhne stroške zagovorništva, a je pokazala stem, da je pripravljena braniti pravice in koristi svojih članov od zadnjega.

zjž. — Občni zbor podružnice Zjž. — „Maribor“ se je vršil na Kraljevo, dne 6. januarja 1911 v mali dvorani „Narodnega doma“ v Mariboru. Navzočih je bilo 39 članov, a občnega zbora sta se udeležila tudi zastopnik tržaške centrale in kot gost podpredsednik podružnice jugoslovanskih železniških uradnikov v Zidanem mostu. Občni zbor je otvoril predsednik podružnice tov. Ke jž a r. ki je pozdravil navzoče in potem poročal o delovanju podružnice v poteklem letu. Podružnica šteje sedaj 103 člane, v poteklem letu je izplačala dve podpori in poskrbela v enem slučaju za pravovarstvo, drugih važnejših dejanj članstvo ni zahtevalo od vodstva

Delavci Komite v konsilni zadnji

podružnice in je odbor posvečal velik del svojega delovanja utrditvi podružnice in agitaciji. Ko se je nato še prečital zapisnik ustanovnega občnega zbora in je tudi blagajnik podal prav zadovoljivo poročilo o podružničnih prejemkih in izdatkih, je bila stem prva točka dnevnega reda — poročilo odbora — izčrpana. Nato se je izvolil novi odbor. Po volitvi odbora je odposlanec centrale v imenu centrale pozdravil navzoče in čestital podružnici na njenem vztrajnem in smotrenem delovanju, ki kaže vedno lepše uspehe, in izrazil svoje trdno prepričanje, da morajo biti ob takem delovanju uspehi tudi v bodočnosti vedno lepši! Zastopnik „Društva jugoslovanskih železniških uradnikov“ je v daljšem zanosnem govoru govoril o stremljenjih naše zveze in pozivljaj železničarje h krepkemu sodelovanju in edinstvu med našim železničarstvom. Zborovalci se je udeležil tudi g. dr. S., ki je izjavil v imenu svojih slovenskih tovarišev odvetnikov, da bodo tudi v tekočem letu radovoljno prevzeli brezplačno pravovarstveno zastopstvo članov podružnice. Zborovalci so to prijano izjavo vzeli z zadovoljstvom in primerno zahvalo na znanje. Ker je bil stem dnevni red občnega zbora izčrpan je predsednik zaključil občni zbor s ponovnim pozivom, naj se člani čim najozje oklenejo svoje podružnice in ji s primerno agitacijo privedejo vedno več novih članov, da se bo podružnica razvijala vedno lepše in krepkeje. — Po občnem zboru se je razvila v istih prostorih prav vesela domača zabava, katera je ob mnogobrojni udeležbi železniških in zasebnih uradnikov ter drugega občinstva trajala prav do jutra. Ko zaključujemo poročilo o tem občnem zboru, si ne moremo kaj, da ne bi izrekli na tem mestu svojega posebnega priznanja predsedniku podružnice tov. Kežarju in celemu podružničnemu odboru za njegovo težavno in požrtvovalno delovanje in vzorno vodstvo podružnice, kateremu se je zahvaliti, da je podružnica pokazala že v prvem letu tako lep vsestranski razvoj, obenem jim pa kličemo: le še tako krepko in vztrajno naprej, da bo naša mariborska podružnica vedno in vselej nepremagljiv branik jugoslovanskega železničarstva na naši skrajni, najbolj ogroženi narodni meji!

Zjž. — **Zahvala.** Podpisani se najpristréneje zahvaljujem „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“ na izredni polpori, ki mi jo je podelila z dobrohotnim namenom, da mi omogoči nakupiti šolske knjige mojemu sinu, ki pohaja gimnazijo v Gorici. Še enkrat najpristrénejša hvala! Obenem pa priporočam svojim tovarišem železničarjem kar najtoplejšo, da pristopijo kot člani k Zvezi, ki na tak lep način kaže, kaka mora biti prava železničarska organizacija, da pomaga svojim članom v slučaju potrebe. Naj druge organizacije izkažejo toliko podpor, kakor jih je izkazala Z. J. Z. v tem kratkem času svojega obstoja. Naj pokažejo to socialisti, če morejo!

Ivan Tomšič

čuvaj drž. železnice v Dutovljah.

Zjž. — **Akord pri južni železnici,** to je nekaj takega, kar je že zdavnaj zasluzilo, da se vrže med staro šaro. Delavci se namreč trudijo celo leto, vse vleče, kakor črna živina, a kaka razlika potem med prejemki! Nekateri dobe 20 do 30 K drugi pa 4 do 5 K. Ali je to kaka pravica?! Bolje bi bilo, da bi se primerno zvišale dnevne mezde, kakor pa da se na tak način razburja delavstvo, ki se čuti po vsej pravici prikrajšano. Res moreje biti dobri računarji tisti, ki računajo akord tako imetno, da nekaj ljudi dobi vsi, vsi drugi pa nič ali pa skoraj nič. Vse to se ponavlja leto za leto in prikrajšani delavci so lahko razburjeni, ko vidijo, kako kričeče čudno se deli ta akord. Z vsi pravico zahteva delavstvo, da se odpravijo takoj te krivične razmere. Pravica mora biti za vse enaka, ne pa da bi imel eden vse, drugi pa nič. Pravično je tudi, da se onemu, ki je bolan, ne odtagne akord za čas njegove bolezni, temveč da dobi ravno toliko, kakor drugi. Drugi ne bodo zaradi njegovega dela bogatejši, revež pa, ki je bil bolan, pa je še bolj potreben kakor pa tisti ki je zdrav. Gotovo pa ni pravično, da naj bi dobil tisti, ki ni bil bolan je delal samo pol leta, ravno toliko, kakor oni, ki je delal 10 mesecev ali več. Tu je treba pravične razdelitve. To so le nekatere stvari o razdelitvi akorda, a v eni prihodnjih številk izpregovorimo obširnejše o akordu sploh.

Zjž. — **I. ples ZJŽ.** se je vršil v soboto dne 7. t. m. zvečer v krasno ozaljšanih prostorih „Dalmatinskega skupa“ v ulici Sanita v Trstu. Udeležba sicer ni bila največja, a vendar prav povoljna, a bila bi gotovo toliko, da bi bili prostori premajhni, ako bi bil ples dovoljno naznanjen

občinstvu. Ako hočemo biti popolnoma odkritosrčni, moramo tudi reči, da je bila vstopnina nekoliko previsoka, kajti dandanes, v časih današnje draginje, računa občinstvo tudi z najmalenkostnejšimi zneski. To pa so seveda le tako mimogredne pripombe, na katere se bo ZJŽ v prihodnosti gotovo ozirala pri enakih ali podobnih prireditvah. Sicer pa moramo reči, da se je ples obnesel kar najbolje. Ves čas je vladala med udeležniki najveselejša domača zabava, plesalo se je z največjo vnemo in bilo je poskrbljeno tudi za vse drugo, česar je treba pri taki prireditvi. ZJŽ je dosegla s svojim plesom pred vsem lep moralen uspeh, dasiravno gmotni uspeh morda ni bil tako sijajen, prepričani pa smo, da se bodo v bodoče tudi v tem oziru, kakor se je dosedaj na drugih poljih, pridruževali lepim moralnim tudi lepim materialni uspehi. Kdo bi si bil pred par leti mogel misliti, da je v Trstu kaj slovenskonarodnih železničarjev, ki bi si upali to povedati tudi javno, a letos tvore ti železničarji že močno, uzorno strokovno organizacijo, nastopajo z javnimi shodi, javnimi veselnicami, plesi in drugimi enakimi prireditvami! Da, ko se utrga skala v hribu in se začne valiti navzdol, je ne ustavi nič več! Kakor smo torej že rekli večkrat, ZJŽ napreduje od dne do dne, in prireditev njenega I. plesa je tudi dokaz njenega napredka. Le tako naprej, vedno za enim končnim ciljem — združitvijo vsega jugoslovanskega železničarstva v eni skupni organizaciji, v kateri bo dovolj moči za obrambo vseh pravic in koristi jugoslovanskega narodnega železničarstva.

Zjž. — **Kar je iskal, je našel!** V skladišču državne železnice v Gorici je neki skladiščni mojster Fertin, ki ima „lepo“ lastnost, da prav rad zatoži delavca, če ga le more, in da delavce sploh šikanira, kolikor se le da. Ima pa ta Fertin še drugo „lepo“ lastnost, da se ga namreč prav rad — „naleze“ in sicer „ta kratkega“, potem pa lepo zaspi spanje — pijanega. Bilo je tako n. pr. v nedeljo. Fertin je prišel precej natrkan v službo in ker ga je mučila huda žeja, si je poslal po četrtinko litra — žganja („Feuerwasser“). Popil je hitro to „ognjeno vodo“, ki pa ga je zdelala, da je zaspal. Delavci so medtem dokončali svojo delo in čakali nadaljnih povelj. Ko je Fertin najslajše smrčal, so ga prišli delavci dramiti, naj jim odkáže delo, pri čemer so mu pa tudi pošepetali na uho, da mu prihaja v obisk skladiščni uradnik, ki je bil obveščen o Fertinovem napornem „delu“. Kako sta se uradnik in Fertin kaj pogovorila, nam ni znano, a hudega pa se mu menda ne bo zgodilo, kajti Fertin zna že dobro gladiti po dlaki, da se poniri razburjena kri. In to je prav lahko, saj ima Fertin prakso v pomirjevanju krvi, saj so jo tudi njemu že večkrat pomirjevali, posebno pa tedaj, ko jih je v neki gostilni dobil par gorkih za svoj dolgi jezik, da se mu je precej dolgo poznala sled nad ocesom. Se se Fertin ne spominja več, mu pa mi lahko povemo, kdaj in kje je zahajal v to „praktično šolo“. Obenem mu pa tudi svetujemo, da naj se poboljša, da naj pusti delavce v miru, naj jih ne tožari in ne šikanira, kajti sicer se mu zna prigoditi, da ga bodo kedaj prebudili tako nemilo iz njegovega službenega spanja, da ne bo potem imel nikdar več prilike prespati svojih mačkov v skladišču c. kr. državne železnice.

Domače vesti.

d. — **Vsem naročnikom in bralcem „Narodnega Delavca“ naznanje!** Z ozirom nato, da ima NDO vsled preosnove svojega notranjega poslovanja pa tudi vsled preorganizacije same kot take toliko silnega posla, da mora vse svoje razpoložljive moči porabiti v ta dva namena, ako hoče, da se vse te stvari urede še tekom meseca januarja in se začne novo poslovanje popolnoma redno in točno z začetkom prihodnjega meseca, je sklenil odbor NDO, da „Narodni Delavec“, katerega urejevanje zahteva precejšen del organizacijske moči, ne izide prihodnja dva tedna, da se morejo v tem času sicer pri listu zaposlene moči porabiti tudi v gornja dva namena. „Narodni Delavec“ izide zopet v petek, dne 3. februarja, in bo od tedaj redno zopet izhajal v kolikor mogoče povečani obliki vsak petek. Prosimo torej, da vzamejo naročniki lista to pojasnilo naznanje!

Uredništvo in uprava „Narodnega Delavca“.

d. — **Stavka premikačev v prosti luki.** Že leta 1909 so uslužbenci c. kr. javnih skladišč zahtevali od uprave c. k.

javnih skladišč, da se jim zboljšajo njihove mezdne in sploh službene razmere. Stvar se je vlekla silno dolgo. Nekak odgovor, a neobvezen, je prišel potem meseca februarja 1910. Končni odgovor je prišel šele potem sredi leta 1910, a tudi ta odgovor ni prinesel delavstvu rešenih zahtev. Trgovinsko oz. finančno ministrstvo je pač ugodilo nekaterim manjšim zahtevam, nastavilo je nekaj uslužbencev stalno, nadalje je skrajšalo čas za doseg pokojnine in tudi za pokojnino določilo nekoliko zvišani temelj, namreč 80% zadnje plače. Razumljivo je, da se delavstvo s temi malenkostnimi zboljški ni moglo zadovoljiti, in to temanj, ker ogromna večina delavstva ni prišla do teh poboljškov, temveč so bili samo nekateri izvoljenci tako srečni, da so bili deležni teh dobrot. Na cedilo so pa ostali pred vsem oni delavci, ki največ trpe pri svojem delu, in to so premikači. V najhujši zimi, najhujši burji, v dežju in najhujši vročini, vedno mora biti premikač zunaj na prostem, a ko pridejo lepša vremena, tedaj pa ga pošljejo iz proste luke, kajti tačas ni dela zanj, tačas ga ne rabijo v prosti luki, kajti v tistem času, v lepem poletju, se delo v javnih skladiščih nekoliko skrči in ker premikač ni stalno nameščen, ga pošljejo „na špas“. Razumljivo je, da je ob takih razmerah moralo zavreti med premikači. Vrelo je in vrelo in končno je vendar le izbruhnilo. Provizorični premikači so dne 28. decembra 1910 predložili upravi c. kr. javnih skladišč sledečo spomenico:

„Podpisani provizorični premikači, uslužbeni pri c. kr. javnih skladiščih v Trstu, pooblaščenji od vseh premikačih brez razlike, si usojajo zahtevati od slavne uprave sledeče poboljške:

1. Zvišanje svoje mezde za 20%;
2. podelitev enega para škornjev vsake dve leti vsakemu premikaču;
3. izplačilo mezde tedensko, ne pa vsak dan.

Prepričani, da bo slavna uprava pristala na te poboljške, omejene na najpotrebnejše, izjavljajo, da pričakujejo gotovega odgovora na naslov podpisanih tekem o smih dni“.

Enaka spomenica se je predložila ob enem tudi c. kr. namestniku v Trstu.

Premikači so nato čakali do 5. januarja, a ker uprava c. kr. javnih skladišč do tega dne ni dala odgovora na njihove zahteve, so ji ta dan predložili sledeči ultimatum:

„Premikači, uslužbeni pri c. kr. javnih skladiščih v Trstu vztrajajo pri svojih zahtevah glede poboljškov zadržanih v vlogi z dne 28. decembra 1910 in pričakujejo zadovoljivega odgovora najdalje do sobote, 7. januarja 1911, ob 5. uri popoldne, pri čemer si pridržujejo, ako poteče ta rok brezuspešno, da bodo izvajali potrebne posledice“.

Ker uprava javnih skladišč tudi do tega roka ni odgovorila na njihovo zahtevo, so premikači v soboto zvečer proglasili stavko. Začasno nameščenim so se priključili tudi stalno nameščenji premikači, ki so povzeli tudi 1. točko zahtev.

Premikači so začeli stem gibanjem popolnoma samostojno in se ga udeležujejo tudi vsi brez razlike strank. Izvolili so si akcijski odbor, ki vodi celo zadevo popolnoma samostojno. Vrše se vedno vsak dan sestanki in posvetovanja.

Med stavkujočim delavstvom in upravo javnih skladišč sta posredovala državna poslanca dr. Rvbár in Oliva. Danes v petek, tik pred zaključkom lista nam javljajo, da je akcijski odbor stajkujočega delavstva povabljen danes popoldne ob 3. uri in pol na pogajanja k upravi javnih skladišč. Od teh pogajanj je odvisen nadaljni razvoj cele zadeve. Upati je, da se stvar konča ugodno za delavstvo, kar želimo tembolj, ker so najmanj tri četrtine delavstva naši člani!

d. — **Ali so to kunštni ljudje,** namreč tisti, ki izdajajo neki listič z imenom „International“ in ki naj bi bil glasilo organizacije pekovskih pomočnikov v Trstu. V tem svojem gislicu vprašuje znani veleum Kermolj, ki straši s svojo kraševsko regnikolščino na shodih slovenskih pekovskih pomočnikov, „ali je to delavska organizacija, v kateri je v odbor izvoljenih izmed 11 članov 7 doktorjev, advokatov in akademikov in le 4 delavci. Pri tem je seveda misliti našo NDO. Revše, ki ne vidi uti do konca svojega nosu! Kaj pa tisti dohtarji, advokati in akademiki, ki jih socialna demokracija ima v svojih odborih, ki jih naravnost lovi, samo da jih dobi v svoje vrste? Ali je to potem delavska organizacija? Socialni demokrati si obližujejo prste, samo da dobe v svoje vrste

kakega akademično izobraženega človeka, zato jih pa tudi tako boli, ko vidijo, da razpolaga naša organizacija z izobraženci, ki hočejo žrtvovati svoje moči za narodno delavstvo. Pojdi se torej solit, Kermolj, s svojimi neslanostmi in praskaj se za svojimi lastnimi ušesi, kjer je dovolj opraskati. Obenem ti pa svetujemo, da vdrugo vsaj pošteno odpreš oči ali pa ušesa, kadar boš čital ali poslušal kaj o NDO, da boš vsaj rekel, da profesor Mandić ni izvoljen v odbor NDO. Končno pa povemo še gospodu sodrugu Kermolju, da naj nikar preveč ne računa na prihodnost, kajti kajti ta prihodnost zanj, naj le verjame — ne bo najboljša!

d. — **IV. veliki ples narodnega delavstva** se vrši, kakor dosedaj vsako let o, na pustni večer, dne 28. februarja 1911. Ples se vrši v gledališki dvorani Narodnega doma v Trstu. Opozarjamo narodno delavstvo in drugo narodno občinstvo na to prireditev. V NDO se je sestavil veselčni odsek, ki po osebah, ki ga tvore, jamči, da bo cela prireditev v najboljših rokah in da se bo obnesla v vsakem oziru.

d. — **Pozdrav iz Češke.** Prošlo nedeljo in sledeče dni se je vršil v Pragi šesti redni zbor češke narodne socialne stranke. Zbor je poslal Narodni Delavski Organizaciji sledečo pozdravno brzojavko: „530 delegatov narodne socialne stranke na šestem rednem zboru sporoča pozdrav slovenskim bratom.“

d. — **Ali imajo vsi člani N. D. O. znižane cene na predstave našega gledališča?** Od našega člana smo prejeli: Dovoljujem si staviti vodstvu našega gledališča zgornje vprašanje, ker sem za nedeljsko opereto plačal z legitimacijo NDO, kakor drugi K 120, dočim so drugi tovariši pred menoj plačevali pred mano (ime enega teh je na razpolago v našem uredništvu) le kakor jaz za pritičje 60 vin. Ne vem, kaj to pomeni. Sumim, da se je slo, ker je bil velik naval, za ekonomijo, ker je morala neka pevka šentjakobske „Čitalnice“ (tudi ime te je na razpolago v našem uredništvu) plačati 1 K 40 vin., torej 20 vinarjev več od naznanjenih cen. (Sledi podpis, kateri je na razpolago v našem uredništvu.)

Iz Pule.

p. — **Konstituirajuća skupština strukovne skupine kovinara N. R. O.** Kako javismo v soboto dne 17. XII. 1910, obdržavala se je konstituirajuća skupština strukovne skupine kovinara N. R. O. — Skupštino je otvorio v prisutnosti 60 kovinara drug Stahan, koji je iztakao važnost novih pravila, putem kojih će istom moći, da naša N. R. O. postane ono, što zbilja mora organizirajuće radništvo i strukovno i podajući mu time mogućnost svestrane zaštite i promicanje njihovih staleških interesa. Iza toga su bila pročitana i odobrena pravila, te se je zatim birao odbor u koji bijahu izabrani drugovi: J. Stahan, I. Dujmović, V. Karabaić, A. Mihovilović i J. Dobrina; zamjenicim: A. Uravić i Š. Fabjan.

p. — **Sastanak zidara.** U ponedjeljak 19. XII. 1910. obdržavala je strukovna skupina zidara N. R. O. sastanak, na kojem se je razpravilo položaj zidara u Puli. — Sastanak je otvorio predsjednik str. skupine zidara N. R. O. drug Šojat, koji iztaknuo nuždu, da se zidari čim jače organiziraju u N. R. O. Podijelio je riječ drugu Vrankoviću. Isti je razložio današnji položaj zidara u Puli i potrebu, da se to pitanje riješi i uredi na način, da budu zidari u mogućnosti pa bili gdje organizirani, da nadju zarade kod privatnih poduzetnika u Puli. Prikazao im je uvjete za to, koji stoje do njih, te ih je svih pozvao, da se pripreve za borbu, koja ih čeka. Iza kako su još neki drugovi govorili, poprilmjeni su razni zaključci.

p. — **Članovima na obavijest.** — Svi su članovi pozvani, da donesu u organizaciju članske knjižice radi revizije i da uredi članarinu, u koliko nijesu.

p. — **Predavanja u N. R. O.** Ove jeseni je N. R. O. priredila svojim članovima čitav niz predavanja. Tako su zadnje dvije sedmice bila predavanja dr. Letiša: „O alkoholu“ i dr. Milica: „O ustavnim pravima“. — Dr. Letiša je u svom predavanju razložio upotrebu alkohola u medicini, prikazao štetne posljedice istoga, osobito u moralnom pogledu. Naveo je pogubno njegovo djelovanje na intelektualno stanje osobito pako u pogledu potomstva. Preporučio je članovima, da se njega klone, osobito pako, da ga djeci ne dadu. Predavaču se je zahvalo podpredsjednik drug Stahan. — U četvrtak, dne

22. XII. 1910. započeo je r. Milić ciklus predavanja "O ustavnim pravima". Prikazao je zračenje države, razne oblike, ustrojstvo naše monarhije, postanek dualizma, temeljne državne zakone. U četvrtak će nastaviti. U siečnju pak predavati će prof. Novljan i dr. Agneletto: Razvitak socijalizma.

p. — **Strukovne skupine N. R. O.** Kako javismo, strukovne skupine N. R. O., kojih je već pet osnovano, razvile su veliko djelovanje i obećavaju, da će njihovim osnutkom u N. R. O. nastati onaj pravi rad za staleške interese, radi kojih su ustrojene. — Oaj mjesec imati će svi odbornici strukovnih skupina dogovor radi ustrojenja okružne strukovne sveze N. R. O. u Puli, čime će se pristupiti korak dalje u izgradnji naše organizacije.

Delavci, zahajajte v prodajalne naše „Konsumne zadruga“.

„Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici“ (vpisana zadruga z om. zavezo) je odprla te dni v Trstu svojo prodajalnico v ul. Barriera vecchia 38.

Kako je že znano, je tej zadrugi pristopilo več čevljarskih mojstrov in delavcev, ki izdelujejo vsa v čevljarsko obrt spadajoča dela v skupni prodajalni, katero je zadruga sezidala in moderno uredila. Delavnica ima prostora za 200 delavcev.

Zadruga izdeluje vsakovrstno obuvalo od najpriprostejega do najfinejšega ter sprejema tudi poprave.

Svoje izdelke prodaja zadruga doma v Mirnu, v lastni prodajalnici v Gorici na trgu sv. Antona, v Trstu, Barriera vecchia št. 38.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastnica in izdateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Josip Stolfa mizarski mojster TRST, ulica Belvedere št. 8. izdeluje vsakovrstna mizarska dela

Članom N. D. O. pozor

Po služite se vsi ur in zlatanine

ulica del Rivo 26

Alojz Povh

Velika zaloga žepnih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Izvršuje vsako popravo, ter jamči za 2 leti.

Članom N. D. O. so znane cene.

Anton Zavadlal

TRST, ul. Istria 12. (pri sv. Jakobu.)

Priporoča svojo PEKARNO in SLAŠČ. ČARNO Večkrat na dan svež kruh in slaščice. Zaloga moke vsake vrste iz prvih mlinov. Likerji in vino v steklenicah. Postrežba na dom. — Priporoča tudi svojo staro in dobroznano pekarno v ulici Marco Pollo št. 6 (vogal Concordia).

„TRŽAŠKA POSOJILNICA in HRANILNICA“

registrovana zadruga z omejenim porostvom.

piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.

(Vhod po glavnih stopnjicah). — TELEFON št. 952.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 K Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2 in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne.

izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

~~~~~ Poštno-hranilnični račun 816.004. ~~~~~

Gostiln „Pri vijolch“

Ta gostilna, katera je popolnoma na novo urejena in katera se nahaja v slovenskih rokah na prejšnjem mestu v ul. S. Lazzaro št. 22 Točijo se najizbornejša vina vsake vrste. Kuhinja je vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili. Zraven tega so vedno na razpolago „KOLINE“, krvavke itd. — Za obilen obisk se toplo priporoča slav. slovenskemu občinstvu udana lastnica

JULIJA VINTER.

Slovenska trgovina!

„Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici“ vpisana zadruga z omenjeno zadrugo je odprla svojo

prodajalno

v Trstu, ul. Barriera vecchia št. 38.

dobijo se vsakovrstne obuvala od najpriprostejega pa do najfinejšega ter sprejema tudi poprave. Naročila se izvršujejo točno.

Somišljeniki! Širite naš list!

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo Zaloga likerjev v sodčkih in butilkah

Jakob Perhac

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinjših in starih vin v butilkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Filip Ivanišević

: zaloga dalmatinskega vina :

lastni pridelki v Jesenjak pri Omišu v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405.

v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gost. „All' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudeeche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

Český hostinec

v Terstu

Alla Meridionale

Campo Belvedere

Češka gostilna

v Trstu

:: žganjarno ::

ulica Petronio številka 1.

A. B.

Cene nizke M. AITE brez konkurence

Velika zaloga z manifakturnim blagom

ulica Nuova št. 36, vogal ul. S. Lazzaro, s podružnico ul. S. Lazzaro, 5.

V obeh prodajalnicah dobiva se razno blago boljše kakovosti in najmoderneje iz prvih tovarov, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tudi velkanska izbira platnega in bombažnega blaga, prtov in prtičev ter vsake vrste perila tudi iz bombaža, ali platna. Veliki izbor vsakovrstnih odev, kakor tudi koltri lastnega izdelka, Pletenike, svilnine, raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke VELIKANSKI IZBOR SNOVI ZA NARODNE ZASTAVE IN DRUŠTVENE ZNAKE. Velik izbor zavrtnic v barvi NDO.

Kupljeno blago katero slučajno ni ugajalo, se zamenja ali pa se denar vrne brez nikakih zadržkov. Poskusiti in prepričati se.

UGODNA PRILIKA

V veliki fini botiljeriji i slaščičarni

vogal ul. Ghega

in trga vojašnice (blizu Nar. Doma in Fabrisa)

Bogat izbor najboljih vin in likerjev prvih tovarov naše države. — Izvrsne slaščice. Cene zmerne.

Asti Spumanti, Refošk, zagrebški Pe linkovac in Sokol. Posebne vrste: Ruse po najzmernejših cenah.

— FAVE po 2 K kg. —

Slovensko podjetje!

CIRIL ŠUC

TRST — ulica Concordia št. 4. — TRST

Priporoča slavnemu občinstvu svojo trgovino jestvin kolonijalnega blaga. Testenine „Pe k a t e t“, domače in napolitanske, trevizanske (Treviso) ter iz tovarne bratov Zatika. — Vino v steklenicah.

Posilja se tudi na dom ter po pošti. Paketi od 5 kilogramov naprej.

! Cene brez konkurence !

Največja slovenska manifakturna trgovina v Trstu.

KRIŽMANČIČ & BREŠČAK

ulica Nuova št. 37.

V zalogi se nahaja velikanska izbira vsakovrstnega moderne blaga, za spomlad in leto, moške in ženske obleke, raznovrstno perilo, preproge zavese itd. Velikanska izbira vsakovrstne drobnarije, za šivilje in krojače vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Udom N. D. O. dajeva 10% popusta

☐ Priporoča se kot Slovenca slav. občinstvu za najobilnejši obisk. ☐

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhod iz Trsta:

5. novembra parnik „Alce“ Nowi-York via Patraso-Palermo.
10. novembra parnik „Atlanta“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.
Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.
Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molin Piccolo št. 2. ali pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5. (lastno poslopje).

KUJUJE IN PRODAJA
VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE ZASTAVNA PISMA,
PRIJURITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskomt menic in inkaso, borzna naročila
SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem zrebanjem. — Zavarovanje srečk

Menjalnica

4 1/4 % VLOGE NA KNJIŽICE
— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —
VLOŽENI DENAR OBRESTUJE
SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : :
STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI
DOKUMENTOM VKRCANJA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2:30 — 5:30. — Brzojavl: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.